

BENT U EEN OBJECTIEVE BEOORDELAAR?

Objectief beoordelen is moeilijk. Het is niet verwonderlijk dat we in de testwereld vaak onze toevlucht nemen tot meerkeuzevragen met de computer als beoordelaar. Daarmee kan de betrouwbaarheid van toetsen indrukwekkend opgekrikt worden. Maar met meerkeuzevragen kun je lang niet alle leerdoelen valide meten.

En dan hebben we menselijke beoordelaars nodig aan wie niks menselijks vreemd is. Hoe meer beoordelaars een gemaakte opdracht beoordelen, hoe betrouwbaarder het oordeel. Bij het beoordelen van de examens is er niet voor niets een tweede correctieronde, waarbij uiteenlopen-

de oordelen vaak stof tot discussie zijn. Bewustwording van de valkuilen bij het beoordelen helpt om een betrouwbaardere beoordelaar te worden.

Doe de test (eerlijk) en doe er je voordeel mee!

TEST UZELF

Geef bij iedere stelling aan hoe u dit doorgaans aanpakt.

STELLINGEN

	1	2	3	4
1 Bij het beoordelen wordt mijn oordeel ook beïnvloed door zaken als 'Ik wil als een strenge docent te boek staan', 'Het is belangrijk dat mijn klas goed uit de toets komt', 'Binnen mijn sectie wil ik graag de hoogste scores', 'Het gemiddelde van de klas mag niet boven de zes uitkomen'.	☐	☐	☐	☐
2 Voordat ik begin met beoordelen bekijk ik van wie het werk is dat ik voor me heb, zodat ik weet over wiens product ik me buig.	☐	☐	☐	☐
3 Ik word minder streng als ik merk dat alle leerlingen moeite hebben met een bepaalde vraag/opdracht. Ik ga ze dan toch maar punten geven, omdat ik denk dat het anders wel heel vervelend kan gaan uitpakken.	☐	☐	☐	☐
4 Ik geef meer punten voor een redelijk beantwoorde vraag als dezelfde leerling de vragen ervoor heel slecht heeft gemaakt en weinig punten heeft vergaard.	☐	☐	☐	☐
5 Ik kijk eerst van alle leerlingen vraag 1 na, dan vraag 2 etc. en heb dan de neiging om na vijf slechte antwoorden de zesde die enigszins in de goede richting gaat met veel punten te belonen.	☐	☐	☐	☐
6 Ik kijk positiever naar een te beoordelen product dat er netjes uitziet, bijvoorbeeld geschreven in een fijn/leesbaar handschrift, zonder geknoei, keurig geordend, en met weinig spel- en grammaticafouten.	☐	☐	☐	☐
7 Ik pas de score aan omdat ik weet dat een leerling het eigenlijk beter kan. De getoonde inzet van de leerling weegt ik dan ook mee bij mijn scoretoekenning.	☐	☐	☐	☐
8 Ik kijk kritischer naar het product van een leerling waarvan ik weet dat hij er met de pet naar gooit of een leerling die tot nu toe alleen maar slechte cijfers heeft behaald.	☐	☐	☐	☐
9 Bij het beoordelen van opdrachten of werkstukken volg ik vooral mijn onderbuikgevoel en vertrouw ik op mijn ervaring en expertise.	☐	☐	☐	☐
10 Ik kies vaker voor schaalpunt 2 of 3 dan voor 1 of 4.	☐	☐	☐	☐

Tel de punten bij elkaar op en bekijk de uitslag op de volgende pagina.

Uitslag

BENT U EEN OBJECTIEVE BEOORDELAAR?

- 10-24 punten** Hoera! U bent heel menselijk (maar dus niet zo objectief...). Word u bewust van de valkuilen en doe uw voordeel met de tips.
- 25-34 punten** U ziet de rode draad van het objectief en betrouwbaar beoordelen, maar trapt zo nu en dan toch in een valkuil. Neem kennis van de beoordelaarseffecten en neem de tips die op u van toepassing zijn ter harte.
- 35-40 punten** U beheerst de kunst van het betrouwbaar en objectief beoordelen. Ga zo door en deel uw kennis met collega's. Zo kunt u bijdragen aan een objectieve en betrouwbare beoordeling, ook buiten uw eigen klas.

BEOORDELAARSEFFECTEN

Hieronder leest u over een aantal veelvoorkomende valkuilen of beoordelaarseffecten. Hoewel het moeilijk is om de effecten altijd uit te sluiten geven we een aantal tips waarmee u aan de slag kunt om uw beoordelingen zo valide en betrouwbaar mogelijk te houden.

Contaminatie-effect	De beoordelaar laat zich naast het beoordelingsmodel leiden door andere effecten die de beoordeling heeft. Voorbeelden zijn het in de pas willen lopen met andere docenten uit het team of zich daar juist van willen onderscheiden. Ook beoordelaars die hun beoordelingsgedrag aanpassen aan de geleverde prestaties van de leerlingen hebben last van dit effect. Ze zijn bijvoorbeeld minder streng als ze zien dat iedereen een bepaalde vraag fout beantwoordt. Of juist strenger, omdat ze zien dat de vragen te makkelijk lijken te zijn voor de leerlingen. (stellingen 1 en 3)
Halo-effect	Van dit effect is sprake als niet alleen de te beoordelen criteria, maar ook andere kenmerken van de leerling een rol gaan spelen bij het geven van een oordeel. Bijvoorbeeld eerdere prestaties van de leerling, het handschrift, de netheid van het geleverde werk of het beeld van de leerling in de ogen van de docent. (stellingen 2, 6 en 8)
Sequentie-effect	Als een beoordelaar merkt dat een leerling achter elkaar de mist in gaat bij het beantwoorden van vragen kan deze erg blij zijn met een antwoord dat enigszins in de goede richting gaat. Dit kan leiden tot spontaan meer punten toekennen dan feitelijk gerechtvaardigd is. Hetzelfde effect doet zich voor als de beoordelaar toetsvragen op volgorde nakijkt (eerst vraag 1 van de hele klas, dan vraag 2, enzovoort). Na drie foute antwoorden kan hij of zij geneigd zijn een goed antwoord heel genereus te belonen. (stellingen 4 en 5)
Signifisch effect	Dit effect kan optreden als meerdere beoordelaars hetzelfde product beoordelen en dat heel anders doen, omdat blijkt dat ze verschillende criteria hanteren of de te hanteren criteria verschillend opvatten of anders wegen in hun totaaloordeel. (stellingen 7 en 9)
Restriction-of-range	Als u bij het hanteren van schaalbeoordelingen merkt dat u naar het midden neigt en uw collega gebruikt de hele schaal, ontstaan er verschillen omdat u beiden anders reageert op de opdracht. (stelling 10)

TIPS VOOR OBJECTIEF BEOORDELEN

- 1. Ga uitgerust aan de slag en ga niet te lang achter elkaar door. Pauzeer als u voelt dat u moe wordt.**
- 2. Doe eerst een aantal beoordelingen en leg deze naast die van een collega. Stem met elkaar af en ga met een gevoel van consensus verder met de rest. Dit lijkt misschien kostbare tijd te kosten, maar deze tijd verdient u terug omdat u met meer zekerheid en rust aan de rest werkt.**
- 3. Beoordeel toetsen zonder te kijken van wie het werk is.**
- 4. Zodra u irritatie voelt bij een product, achterhaal dan eerst waar die vandaan komt en parkeer vervolgens de bron van irritatie. Laat het geen invloed hebben op uw beoordeling.**
- 5. Houd u aan de criteria voor de beoordeling. Leg ze voortdurend naast het werk en wees kritisch op uw puntentoekening. Wees extra alert als u overweegt het minimum of maximum aantal punten toe te kennen.**
- 6. Neem u voor dat alleen het te beoordelen werk en de criteria die u moet toepassen belangrijk zijn: niet uw eigen positie of uw gevoel.**
- 7. Beschouw overleg bij twijfel als kracht en niet als zwakte.**
- 8. Wissel toetsen uit met een collega: beoordeel elkaars (onbekende) leerlingen.**